

Cauza C-638/20**Cerere de decizie preliminară****Data depunerii:**

25 noiembrie 2020

Instanța de trimitere:

Överklagandenämnden för studiestöd (Suedia)

Data deciziei de trimitere:

14 octombrie 2020

Reclamant:

MCM

ÖVERKLAGANDENÄMNDEN FÖR STUDIESTÖD (Comisia națională pentru soluționarea contestațiilor privind ajutoarele pentru studenți, denumit în continuare „ÖFS”)

[omissis]

HOTĂRÂREA ATACATĂ

Hotărârea Centrala studiestödsnämnden (Comisia națională de ajutor pentru studenți, Suedia, denumită în continuare „CSN”) din 8 aprilie 2020 [...]

CU PRIVIRE LA

Ajutorul financiar acordat studenților pentru studii în străinătate; în acest moment, o cerere de decizie preliminară adresată Curții de Justiție a Uniunii Europene

Överklagandenämnden (Comisia pentru soluționarea contestațiilor, Suedia, denumit în continuare „Överklagandenämnden”) adoptă următoarea

DECIZIE

Se solicită o decizie preliminară în prezenta cauză în temeiul articolului 267 [TFUE]

Överklagandenämnden dispune suspendarea procedurii aflate pe rolul său până la primirea unui răspuns din partea Curții de Justiție a Uniunii Europene.

[OR 3] CEREREA DE DECIZIE PRELIMINARĂ**Situația de fapt**

- 1 MCM, resortisant suedez, ca și tatăl său, locuiește în Spania de când s-a născut. În luna martie a anului 2020, MCM a depus o solicitare la CSN (organismul responsabil cu acordarea de ajutor financiar pentru studenți în Suedia) în legătură cu studiile universitare în Spania, care demaraseră în luna ianuarie a anului 2020. MCM a declarat în cererea depusă, printre altele, că tatăl său a locuit și a lucrat în Suedia începând cu luna noiembrie a anului 2011, dar că acesta își desfășurase activitatea ca lucrător migrant în Spania timp de aproximativ 20 de ani.
- 2 CSN a respins cererea lui MCM pe motivul că acesta din urmă nu îndeplinea condiția privind reședința în Suedia prevăzută la articolul 23 primul paragraf din Capitolul 3 din studiestödslagen (1999:1395) [Legea (1395:1999) privind ajutorul financiar acordat studenților, denumită în continuare „Legea privind ajutorul financiar acordat studenților”] și că nu era posibil să i se acorde acestuia sprijin financiar în temeiul niciuneia dintre excepțiile prevăzute la articolele 6-6(b) din Capitolul 12 din föreskrifter och allmänna råd om beviljning av studiemedel (CSNFS 2001:1) ale CSN [Regulamentul și instrucțiunile generale ale CSN cu privire la acordarea de ajutoare financiare către studenți (CSNFS 2001: 1)].
- 3 În susținerea deciziei sale, CSN a indicat de asemenea faptul că nu exista niciun motiv întemeiat pe dreptul Uniunii pentru a face o excepție de la condiția privind reședința. Autoritatea a considerat că MCM nu îndeplinește condiția alternativă de a fi integrat în societate[a] [suedeză], pe care autoritatea o stabilește pentru cei care nu îndeplinesc condiția privind reședința și care solicită ajutorul financiar destinat studenților pentru a studia într-o altă țară a Uniunii Europene.
- 4 CSN a statuat, în plus, că MCM nu putea beneficia de niciun drept la ajutorul financiar destinat studenților în temeiul faptului că tatăl acestuia își exercitase anterior dreptul la liberă circulație în calitate de lucrător deplasându-se în Spania. În această privință, autoritatea a apreciat că tatăl nu mai putea fi considerat lucrător migrant, deoarece acesta a locuit și a lucrat în Suedia începând cu anul 2011.
- 5 MCM a formulat o acțiune împotriva acestei hotărâri. În recursul formulat, MCM s-a referit în principal la împrejurări care, în opinia sa, susțineau teza potrivit căreia el ar trebui să fie considerat o persoană care s-a integrat în societatea suedeză, iar tatăl său ar trebui să fie considerat ca având în continuare o legătură cu Spania.
- 6 În observațiile formulate cu privire la recursul în fața Överklagandenämnden, care, în temeiul articolului 11 primul paragraf din capitolul 6 din Legea privind ajutorul acordat studenților, este desemnat ca organism de recurs, CSN a confirmat aprecierea sa anterioară. **[OR 4]** În același timp, CSN a arătat că refuzul acordării către MCM a ajutorului financiar destinat studenților pentru studii în străinătate ar putea fi considerat un obstacol în calea dreptului la liberă circulație

al tatălui, din moment ce cunoașterea unei astfel de consecințe l-ar fi putut descuraja pe acesta din urmă să se mai deplaseze în Spania.

- 7 Cu toate acestea, potrivit CSN, nu era clar dacă situația în discuție era în continuare inclusă în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii din moment ce trecuse o perioadă atât de lungă de la momentul în care tatăl își exercitase dreptul la liberă circulație. În acest context, CSN a ridicat de asemenea problema dacă un lucrător migrant care se întoarce în țara sa de origine poate, în raport cu această țară și pe o perioadă nedeterminată, să se prevaleze de garanțiile care se aplică lucrătorilor migranți și membrilor familiilor acestora în temeiul Regulamentului (UE) nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii [(JO 2011, L 141, p. 1)].

Cadrul legislativ și necesitatea unei cereri de decizie preliminară

- 8 Ajutorul financiar pus la dispoziția studenților de către statul suedez poate fi acordat, *inter alia*, resortisanților suedezi și anumitor străini¹ pentru studii postliceale în străinătate. O sumă de aproximativ 26,5 miliarde de coroane suedeze (SEK) (aproximativ 2,6 miliarde de euro) reprezentând ajutor financiar acordat studenților a fost achitată în anul 2019 pentru studii postliceale. Din această sumă, în jur de 2,4 miliarde de coroane suedeze (aproximativ 235 de milioane de euro) au fost puse la dispoziție pentru studii în străinătate². Ajutorul financiar pentru studenți constă într-o bursă (bursă de studiu) și într-un împrumut (împrumut pentru studii) și se ridică la suma de 10 860 de coroane suedeze (aproximativ 1 050 de euro) pe lună pentru studii cu program complet. În plus, studenții pot obține împrumuturi pentru anumite cheltuieli suplimentare care survin în mod normal în legătură cu studiile efectuate în străinătate. Acest aspect se referă în principal la cheltuielile legate de taxele de studii, cheltuielile de deplasare și cheltuielile cu asigurările. Studenții care au copii în întreținere beneficiază, în plus, de dreptul de a primi o bursă de o valoare mai mare, cuantumul acesteia depinzând de numărul copiilor.
- 9 În Suedia, eligibilitatea pentru acordarea ajutorului financiar pentru studenți și cuantumul acestuia nu depind de veniturile părinților sau de alți factori sociali. Cu toate acestea, ajutorul financiar pentru studenți poate fi refuzat parțial sau în întregime acelor studenți care obțin venituri mai mari față de un anumit plafon. Ajutorul financiar pentru studenți poate fi acordat, în general, pe o perioadă totală a studiilor de 240 de săptămâni, ceea ce corespunde unui număr de aproximativ 12 semestre. Dreptul de a primi **[OR 5]** ajutorul financiar pentru studenți descrește progresiv odată cu vârsta și încetează să se aplice de la vârsta de 56 de ani. Împrumuturile pentru studii urmează să fie rambursate pe parcursul unei perioade

¹ Inclusiv particularii care pot beneficia de un drept în temeiul dreptului Uniunii și cărora urmează să le fie conferit același statut cu cel al resortisanților suedezi, în temeiul articolelor 4-7 din capitolul 1 din Legea privind ajutorul financiar pentru studenți.

² Quantum calculat cu utilizarea cursului de schimb valabil la data de 11 noiembrie 2020.

de maximum 25 de ani și urmează să fie plătite integral cel mai târziu în cursul anului calendaristic în care beneficiarul împlinește vârsta de 60 de ani.

- 10 Ajutorul financiar destinat studenților pentru studii în străinătate poate fi acordat, în temeiul articolului 23 primul paragraf din capitolul 3 din Legea privind ajutorul financiar pentru studenți, dacă studentul a avut reședința în Suedia pentru o perioadă neîntreruptă de cel puțin doi ani în decursul ultimilor cinci ani.
- 11 În cazul în care studentul nu îndeplinește condiția privind reședința, ajutorul financiar pentru studenți poate fi acordat și în cazul în care există motive întemeiate, în conformitate cu articolul 6(b) din capitolul 12 din Regulamentul și instrucțiunile generale ale CSN cu privire la acordarea de ajutoare financiare către studenți.
- 12 Având în vedere articolul 7 alineatul (2) [din] Regulamentul [nr.] 492/2011, condiția privind reședința prevăzută la articolul 23 primul paragraf din capitolul 3 din Legea privind ajutorul financiar pentru studenți nu se aplică particularilor din Suedia pe care CSN îi consideră lucrători migranți și nici membrilor familiilor acestora. Cu titlu de excepție, în cazul în care membrul familiei este un minor, CSN impune în schimb existența unei legături cu societatea suedeză pentru acordarea ajutorului financiar destinat studenților³.
- 13 Condiția privind reședința nu se aplică nici particularilor, inclusiv resortisanților suedezi, care nu îndeplinesc această cerință și care solicită ajutorul financiar pentru a studia în străinătate în cadrul Uniunii Europene. Motivul constă în faptul că Curtea de Justiție a Uniunii Europene a constatat incompatibilitatea unor condiții similare privind reședința cu dreptul la liberă circulație al resortisanților Uniunii prevăzut la articolele 20 și 21 [TFUE] (a se vedea în această privință Hotărârea Curții din 24 octombrie 2013, Meneses, C-220/12, EU:C:2013:683, punctul 27 și jurisprudența citată).
- 14 În această din urmă ipoteză, CSN impune în schimb existența unei legături cu societatea suedeză pentru ca ajutorul financiar pentru studenți să fie acordat în conformitate cu criteriile enunțate în Hotărârea Curții din 18 iulie 2013, Prinz și Seeberger, C-523/11 și C-587/11, EU:C:2013:524, punctul 38. **[OR 6]**

Cererea de decizie preliminară adresată Curții de Justiție

- 15 Astfel cum s-a arătat mai sus, CSN a hotărât că MCM nu poate beneficia de niciun drept de a primi ajutorul financiar destinat studenților pentru a studia în străinătate în temeiul activității anterioare a tatălui său în calitate de lucrător migrant în Spania. Mai mult, din Hotărârea Prinz și Seeberger, citată anterior, reiese că un stat membru, fără a aduce atingere dreptului la liberă circulație al resortisanților Uniunii prevăzut la articolele 20 și 21 TFUE, poate, din motive bugetare, să stabilească o cerință potrivit căreia un resortisant care solicită un ajutor financiar

³ Normele interne CSN, ref. 2013-113-9290 și ref. 2014-112-8426.

destinat studenților pentru a studia într-o altă țară a Uniunii Europene trebuie să demonstreze existența unei legături cu statul membru respectiv (a se vedea în special punctul 36 din hotărârea menționată).

- 16 Problema care se ridică în prezenta cauză este dacă cerința unei astfel de legături poate fi aplicată copilului unui lucrător migrant care își are reședința pe teritoriul Uniunii Europene, în cazul în care lucrătorul migrant s-a întors în țara de origine.
- 17 Potrivit Överklagandenämnden, o astfel de cerință ar putea fi incompatibilă cu articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul [nr.] 492/2011. Mai mult, aplicarea unei condiții privind existența unei legături ar putea, eventual, dat fiind sistemul generos de ajutor financiar pentru studenți din Suedia, să descurajeze părinții actuali sau viitori să își exercite libertatea de circulație în calitate de lucrători, prevăzută la articolul 45 [TFUE].
- 18 În legătură cu această ultimă chestiune, Överklagandenämnden consideră că o limitare a liberei circulații a lucrătorilor prevăzută la articolul 45 TFUE, sub forma unei cerințe privind existența unei legături cu societatea pentru acordarea ajutorului financiar destinat studenților, ar trebui să fie justificată, din motive sistematice, în temeiul articolului 45 alineatul (3) TFUE în raport cu aceleași considerente bugetare care au fost reținute de jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene pentru cerințe similare în ceea ce privește articolele 20 și 21 TFUE.
- 19 Överklagandenämnden arată însă că nu există un argument specific în jurisprudența care să vină în sprijinul unei astfel de concluzii. Există, așadar, un anumit grad de incertitudine cu privire la aspectul dacă domeniul de aplicare al justificării limitărilor la adresa liberei circulații a resortisanților Uniunii Europene este același cu domeniul de aplicare al limitărilor privind libera circulație a lucrătorilor în contextul în cauză.
- 20 În ceea ce privește Regulamentul [nr.] 492/2011, aprecierea CSN ridică o problemă privind domeniul de aplicare temporal al formelor de protecție prevăzute de acest regulament pentru lucrătorii migranți care s-au întors și nu desfășoară activități transfrontaliere. Se ridică problema dacă un astfel de lucrător poate fi considerat ca încadrându-se în domeniul de aplicare al garanțiilor speciale prevăzute de acest regulament chiar și atunci când, precum **[OR 7]** în speță, a trecut o perioadă lungă de la întoarcerea lucrătorului în țara sa de origine.
- 21 De asemenea, nu este clar în această situație dacă un astfel de statut protejat în calitate de lucrător migrant în țara de origine implică faptul că lucrătorul poate, pentru un copil *care nu s-a întors în țara de origine*, să se prevealeze de un *drept mai extins de a primi* ajutorul financiar destinat studenților pentru a studia în străinătate, spre deosebire de dreptul care este conferit, pe de altă parte, resortisanților din țara de origine care nu îndeplinesc condiția privind reședința sau dacă țara de origine poate stabili o cerință proporțională privind existența unei legături cu țara de origine și în privința unui copil aflat în această situație.

- 22 Cu alte cuvinte, se ridică problema dacă acest copil trebuie asimilat, în ceea ce privește chestiunea eligibilității pentru acordarea ajutorului financiar destinat studenților pentru studii în străinătate, în temeiul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul [nr.] 492/2011, unui resortisant al țării de origine care îndeplinește condiția privind reședința sau unui resortisant care nu îndeplinește condiția privind reședința și care trebuie, prin urmare, să dovedească că are o legătură suficientă cu țara de origine pentru a-i fi acordat un ajutor financiar destinat studenților pentru studii în străinătate.
- 23 Överklagandenämnden, care este un organ specializat de decizie în cadrul autorității administrative de stat, ÖFS, și care, în conformitate cu jurisprudența națională⁴, îndeplinește și cerințele unui organism de recurs pentru a fi considerată instanță în sensul articolului 6 paragraful 1 din Convenția europeană a drepturilor omului și reprezintă instanța de ultim grad de jurisdicție pentru chestiuni legate de acordarea ajutorului financiar destinat studenților, consideră că, având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene o întrebare preliminară, în conformitate cu articolul 267 al treilea paragraf TFUE.

Întrebarea preliminară

- 24 Un stat membru (țara de origine) poate să stabilească, în privința copilului unui lucrător migrant, fără a aduce atingere articolului 45 TFUE și articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul [nr.] 492/2011 și luând în considerare interesele de ordin bugetar ale țării de origine, cerința ca respectivul copil să aibă o legătură cu țara de origine pentru a-i acorda acestuia din urmă ajutorul financiar destinat studenților pentru studii în străinătate în celălalt stat membru al Uniunii în care părintele copilului a lucrat anterior (țara gazdă), atunci când
- (i) după întoarcerea din țara gazdă, părintele copilului a trăit și a lucrat în țara de origine timp de cel puțin opt ani, **[OR 8]**
 - (ii) copilul nu și-a însoțit părintele în țara de origine, ci a rămas în țara gazdă de când s-a născut și
 - (iii) țara de origine stabilește aceeași cerință a existenței unei legături în cazul altor resortisanți ai țării de origine care nu îndeplinesc condiția privind reședința și care solicită acordarea ajutorului financiar destinat studenților pentru studii în străinătate pe teritoriul unei alte țări din Uniunea Europeană?

⁴ Hotărârea Högsta förvaltningsdomstolen (Curtea Administrativă Supremă, Suedia) din 17 martie 2015 în cauza nr. 4160-14 (HFD 2015 ref. 6).